KAIP MOTYVUOTI VAIKUS MOKYTIS

Dažnai tenka išgirsti nusiskundimus dėl to, kad vaikai nenori mokytis, tingi daryti namų darbus ar tiesiog bėga iš pamokų. Tėvai, kurie skatina vaiką savarankiškai veikti, bandyti ir apdovanoja už sėkmę, išugdo vaikams stipresnę laimėjimų motyvaciją. Tėvai, kurie nebara už nesėkmes, užjaučia nesėkmės metu, nekritikuoja, aptaria galimybes pasiekti rezultatą, moka juokauti ir kurti teigiamas emocijas, išugdo sėkmingesnius vaikus. Tėvų prisiminimai apie mokyklą, jų jausmai ir patirtys daro įtaką vaikų nuostatoms ir požiūriui į mokymąsi ir mokyklą. Vaikams išsiugdo pagarba ir pasitikėjimas mokykla arba atsainumas jos atžvilgiu. Svarbiausia suvokti, kad nėra visiškai nemotyvuotų vaikų mokslui, gali nebūti motyvacijos konkrečiam dalykui arba konkrečiu momentu. Žmogaus smegenys yra sukurtos tam, kad mokytųsi.

Ką gali padaryti tėvai, kad paskatintų vaikų motyvaciją mokytis:

Tikėkite savo vaiku. „Nepakirpkite“ vaikui sparnų. Labai svarbus Jūsų teigiamas požiūris į mokslo naudingumą. Jei vaikui sakysite: „Aš baigiau tik 9 klases ir uždirbu daugiau už tuos, kurie baigė universitetus ir mokėsi dešimtukais“ „Fizikos tau niekuomet neprireiks“ arba „Aš nemokėjau tos matematikos ir tu nemokėsi“, taip pateisinsite vaiko tingėjimą ir padarysite jį neįgaliu mokymosi procese.

Vaiką girti kasdienoje, o ne už konkretų rezultatą ar pažymį. Stenkimės atrasti už ką vaiką pagirti kasdienoje, pamatyti kada jis skaito knygą ar internete domisi naujausiais atradimais, ar tiesiog ruošia namų darbus, ir girti jį už tai, kad jis domisi, skaito, mokosi ir t.t. Nes kai giriame už gerą pažymį ar gerai parašytą kontrolinį darbą, vaikas jaučiasi labai nusivylęs ir demotyvuotas, jei nepasiekia gero rezultato, todėl svarbu akcentuoti patį mokymosi procesą, o ne rezultatą, pvz.: „Kokią įdomią knygą tu skaitai“, „Matau, kad tau gerai sekasi ieškoti atsakymų“, “Tau puikiai pavyko – tikriausiai labai stengeisi, spręsk toliau“.

Stiprinti vaiko savęs vertinimą gyvenime ir moksluose. Savivertė yra stipriai susijusi su noru mokytis, t.y.: jei vaikas tiki, kad jis yra protingas ir gabus, tai jis ir norės mokytis, daryti namų darbus. Todėl svarbu nuolat paskatinti vaiką, pvz.: „Aš tavimi tikiu, kad tu išspręsi šitą užduotį“, „Pažiūrėk jau pusę užduoties padarei, tikiu, kad pavyks ją pabaigti. Pamėgink dar kartą“. „Tikiu, tavimi, tikiu kad tu sugebėsi.“

Kalbėkime atsakingai. Jei tris kartus vaiką pavadinsite TINGINIU arba KVAILIU, tai ketvirtą kartą vaikas patikės, kad toks yra ir elgsis kaip tinginys ar kvailys. Jis užsiprogramuos nesėkmei. Taigi, jei vaiką drąsinsime, sakysime motyvuojančias frazes kaip „tu turi gabumų, tu gali, tu randi, tu sugebi... “, tikėtina, kad vaikas nebijos pradėti mokytis.

Pasistenkime, kad mokymosi procesas būtų malonesnis. Mes mėgstame daryti tuos dalykus, kurie mums sukelia teigiamas emocijas, todėl pasistenkite, kad namų darbų darymas turėtų ir gerų asociacijų, pvz.: „per mokymosi pertraukėlę pataisykite skanios arbatos su šaukšteliu medaus ar gabalėliu pyrago“.

Skatinkite vaiko vidinę motyvaciją. Tikras noras mokytis turi gimti vaiko viduje, o ne būti sukurtas išorinių sąlygų. Bandykite pažadinti vaiko pažinimo džiaugsmą, pvz.:“Ar pameni, kaip džiaugeisi, kai iš kontrolinio gavai gerą pažymį“, ,,Ar tau buvo smagu išspręsti šį uždavinį?, Oho kiek daug perskaitei, papasakok man!“.

Padėkite vaikui suprasti priežasties ir pasekmės ryšį. Vaikai dažnai nesusieja tai, kiek laiko mokėsi ir kokį pažymį gavo, todėl yra svarbu akcentuoti, kad ,,Jei mokeisi pusvalandį tai gavai 6 balus,bet pabandyk mokytis valandą ir pamatysi kiek tada gausi. Aš tikiu, kad rezultatas bus geresnis“. Toks mokymosi laiko ir gauto pažymio susiejimas leis vaikui pasijusti galinčiu kontroliuoti savo mokslo rezultatus.

Suteikime laisvės namų ruošoje. Vertimas ruošti namų darbus čia ir dabar prieš vaiko valią demotyvuos vaiką mokytis ir ilgam atstums nuo namų darbų darymo. Leiskime vaikui nuspręsti pačiam, kada jam ruošti namų darbus ir kokia bus ruošimo seka, arba ką veiks pertraukėlių tarp namų darbų darymo metu. Kai žmogui suteikiame galimybę rinktis, jis tampa labiau motyvuotu tą darbą padaryti. Mes nesuteiksime vaikui pasirinkimo laisvės atlikti ar neatlikti namų darbų, bet mes suteiksime galimybę rinktis namų darbų darymo aplinkybes, ramiai kontroliuojant, kad atlikimo laikas būtų „protingas“.

Rečiau vartokime žodį „KODĖL?“. Šis dažnai mūsų naudojamas klausimas atrodo natūralus ir tinkamas , pvz.: ,,Kodėl gavai neigiamą pažymį?“, ,,Kodėl pabėgai iš pamokų?“. Tačiau pats klausimas ,,KODĖL?“vaiką nuteikia priešiškai, skatina gintis arba pulti, bet ne atsakyti į klausimą ar užmegzti kontaktą,todėl žodį ,,Kodėl?“ keiskite kitais žodžiais: ,,Kas atsitiko...?“, ,,Dėl kokių priežasčių...?“.

Kombinuoti teigiamą informaciją su neigiama. Jei vaikui informaciją pateiksime neigimo forma, pvz.: „ Tu dėl savo užklasinės veiklos praleidi daug pamokų;“,“ Tu visą laiką rašinėlyje pridarai daug rašytinių klaidų“ ir nesistengsime neigimo kombinuoti su teigimu, pvz:. „Tavo rašymo stilius labai gražus, bet darai daug rašybos klaidų, gal reiktų pasikartoti gramatiką?“, vaiko motyvacija mokytis tikrai nedidės.

Vengti stereotipinių pasisakymų. Reikėtų vengti stereotipinių pasisakymų, nes jie nėra informatyvūs ir asmeniški. Jie nepadidina mokinio motyvacijos ir nesumažina nerimo lygio, „Visi bijo egzaminų ir tu ne išimtis“; „Visi įstoja kažkur ir tu įstosi“.

Ir svarbiausia yra kantrybė, reikia suprasti, kad šiuos patarimus panaudojus vieną ar du kartus, situacija tikrai nepasikeis. Reikia nuoseklaus darbo, kad visi šie patarimai taptų kasdieniu įpročiu jūsų gyvenimuose. Tad sėkmės ir kantrybės mūsų jaunos kartos auklėjime.

Gimnazijos psichologė asistentė Alma Vanagaitė